

קללה הוא (1064),

אותה העיר, שלא ירדו בה גשמים, מתענה, יט-א וגם מתרעת.

וכל הערים שפכיבותיה [הסמוכות לאותה העיר] (1065), אף שירדו בהם גשמים, מכל מקום הן מתענות, משום שבני אותה העיר שלא ירדו בה גשמים ילכו לקנות בערים שסביבן תבואה, ועל ידי כך יהיה בהן רעב (1066).

ומכל מקום, אותן ערים לא מתריעות, משום שסוף סוף ירדו בהן גשמים.

רבי עקיבא אומר להיפך: אותן הערים מתריעות (1067) — ולא מתענות (1068).

או שאירע להיפך, שירדו גשמים לאילן, ולא ירדו לצמחין,

או שירדו גשמים לזה ולזה, לצמחין ולאילן, אבל לא ירדו לבורות לשיחין ולמערות [בור — חפירה עגולה היא. שיח — ארוך וצר. מערה — חפירה מקורה], שהם מקומות לכינוס מים לשתיה ולכיבוס בגדים — ככל המקרים הללו, מתריעין עליהן מיד.

וכן באופן שירדו גשמים במדינה, אבל יש עיר אחת שלא ירדו עליה גשמים, כפי שמצינו דכתיב בספר עמוס: "נשבע ה' וגו' והמטרתי על עיר אחת ועל עיר אחת לא אמטיר, חלקה אחת תמטר וגו'" (1063), שסימן

סדר התעניות האמור, משום שהדבר מראה בעצמו שזה בא עליהם בגזירתו של הקדוש ברוך הוא, ולא כמנהגו של עולם, לפיכך ראוי שיתענו ויתריעו מיד.

1065. היינו, סביב אותה הפרכיא [אותה מלכות]. וכתב הר"ן, שדין זה הוא אפילו במכה מהלכת, שאין לחוש יותר מכך. אמנם בדעת רש"י ותוספות כתב התפארת ישראל, שהם סוברים שזהו דווקא במכה שאינה מהלכת. עוד הביא, שתוספתא מצאנו, שכל ארץ ישראל, כולל מה שהחזיקו עולי מצרים, נחשב אפרכיא אחת לענין זה.

1066. עיין ברש"י להלן [כ א, ד"ה שתיהן] שהביא שהטעם ששתיהן לקללה, משום שבאותה עיר שימטיר עליה רוב גשמים — יתקלקלו התבואות.

1067. כתב הריטב"א, שנראה, שבאופן שמתריעין בשופרות ואין מתענין, אין אומרים את סדר כ"ד הברכות של התעניות, כי תקנו

1063. המצודת ציון שם [עמוס ד' פסוק ז'] כתב: "והמטרתי. ולמען לא יאמרו שבמקרה קרה לשנה שאיננה גשומה, לכן המטרתי על עיר אחת, ועל עיר אחת הסמוכה לה לא המטרתי. למען דעת שבה בהשגחה".

1064. לכאורה הכוונה כפירוש הפסוק המובא במשנה "והמטרתי על עיר אחת, ועל עיר אחת לא אמטיר", ששתיהן לקללה, כפי שהגמרא אמרה לעיל [ו ב]. אבל בלאו הכי, אין להתענות. שהרי הגמרא אומרת שם, שגשמים שירדו על מקצת מדינה — אין בהם משום ועצר.

אבל השפת אמת כתב, שתמוה לפרש כך. כי אם כן, שני המקומות צריכים להתריע. אמנם אפשר היה לומר דהיינו משום שאי אפשר לתקן, כי כבר נתקלקל המקום, אבל מרש"י לקמן משמע שהוא לא סובר כך, אלא מדובר שבעיר שירד הגשם — היה זה לברכה, ובכל זאת גם אותה העיר מתענה, משום שיבואו משם לקנות תבואה, ויהיה יוקר. עיין שם.

והר"ן מפרש, שמתריעין מיד ואין נוהגין